DE VONDER

2026 Jaargang 32 nr. 1

Van het bestuur

De afgelopen maanden is het bestuur goed op stoom gekomen. We merken veel energie en betrokkenheid om samen verder te bouwen aan onze vereniging. Hoewel we helaas nog geen nieuwe voorzitter hebben kunnen verwelkomen, hebben we daar een praktische oplossing voor gevonden: de taken zijn verdeeld over de verschillende bestuursleden. Zo blijft alles doorgaan en blijft de continuïteit gewaarborgd. Ook de contactpersonen vanuit het bestuur voor de werkgroepen zijn opnieuw ingedeeld, zodat de lijnen kort en duidelijk blijven. Mocht je hierover vragen hebben, dan kun je ons altijd bereiken via hkkdevonder@xs4all.nl.

Achter de schermen wordt hard gewerkt aan onze nieuwe website. Dit is een mooie stap vooruit en we kijken ernaar uit om deze per 1 april live te laten gaan. Tegelijkertijd breekt er een periode aan waarin zich prachtige projecten aandienen die raken aan onze kern: het behoud en de ontwikkeling van oud én nieuw erfgoed. Hoe gaan we om met monumenten, kunstwerken en onze cultuurhistorie? Het zijn precies de onderwerpen waarvoor onze vereniging ooit is opgericht.

We hebben ten eerste de opdracht gekregen om mee te denken over de cultuurhistorische waardenkaart van Asten. Wie hieraan wil bijdragen, kan zich aanmelden via het e-mailadres van het bestuur. Daarnaast zijn we betrokken bij de realisatie van twee kunstwerken: één ter herinnering aan het vergeten dorp Willemsveen en één bij de Trambaanbocht in Ommel. Ook denken we bij het protestantse kerkhof in Someren-Noord mee over het opknappen van het oude baarhuisje, zodat daar straks ruimte ontstaat om de geschiedenis van die plek op een mooie en toegankelijke manier te vertellen. Het zijn projecten die niet alleen zichtbaar resultaat opleveren, maar ook verbinden en inspireren.

Tot slot zijn we goed op weg met het aanpassen van de statuten — en mogelijk ook het huishoudelijk reglement — met het oog op de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen-datum van 1 juli 2026. De komende maanden komen we hier uitgebreider op terug.

Nieuw bestuurslid stelt zich voor

Mijn naam is Angeline Nagel – Maas. Ik woon samen met mijn man Laurens in mijn ouderlijk huis in de Tuinstraat in Someren.
Ik heb 3 kinderen die samen met hun partners en de kleinkinderen net zoveel genieten van het wonen in Someren als ikzelf doe.

Ik ben sinds 2023 met pensioen. Ik ben naast bestuurslid bij De Vonder, voorzitter bij Senioren Kring Someren en coördinator bij Stichting Leergeld Asten - Someren. Verder ben ik actief als bestuurslid bij CDA Someren.

Ik heb ja gezegd tegen bestuurslid worden bij De Vonder omdat ik geïnteresseerd ben in Someren en de mensen die er wonen en gewoond hebben. Ik heb het altijd interessant gevonden om het met mijn ouders te hebben over familierelaties, mijn eigen familie maar ook andere families die mijn ouders kenden. Ik wilde dan ook altijd weten waar mensen gewoond hebben. Ik ben al jaren lid van De Vonder en geniet van de foto's op Herinneringen aan Someren. Ik heb na het overlijden van mijn moeder de verhuisdoos met bidprentjes en de oude foto's gekregen. Nu nog een keer de tijd vinden om er door heen te gaan…

Ik weet dat dit maar een heel klein deel betreft van datgene waar de Heemkundekring zich mee bezig houdt maar ik wil graag ontdekken of daar nog meer tussen zit wat mij interesseert.
Naast mijn vrijwilligerswerk hou ik van wandelen, lezen en contacten met familie en vrienden.

Angeline Nagel – Maas

heemkundekring DE VONDER asten - someren

Van de redactie

Beste lezers,

Naar voorbeeld van ons nieuwe kabinet is de redactie in het nieuwe jaar ook heel voortvarend **aan de slag** gegaan.
We kunnen daarom wederom een rijkelijk exemplaar van De Vonder aanbieden. Er was weer voldoende kopij voorhanden om u een goed gevuld en zeer lezenswaardig blad te kunnen aanbieden. De redactie constateerde echter wel dat langzaam maar zeker de bodem van de eens zo goed gevulde put met kopij in zicht komt.
Daarom doen wij hier een dringende oproep aan eenieder om de inspiratie die er bij hen leeft eens in daden om te zetten en ons te verrassen met een rijkelijk scala aan verhalen met de meest uiteenlopende thema's. Wij hopen hiermee als vanouds te kunnen rekenen op een snel volstromende e-mailpostbus waar we weer volop uit kunnen putten.
Alle kopij kan zoals altijd verstuurd worden naar redactie@heemkundekringdevonder.nl
Zoals u zeker zult constateren is de omslag wederom vernieuwd. Voor de edities van 2026 hebben we ditmaal gekozen voor de Lungendonksebrug op de weg van Lierop naar Helmond over het Eindhovens Kanaal. En hiervoor konden we weer een beroep doen op Maria van Neerven.
In deze uitgave stellen onze nieuwe bestuursleden zich uitgebreid aan u voor en geeft Cees Verhagen weer meer informatie over De Donck in Someren. Gerard Slegers brengt een eerbetoon of ode aan het sportpark De Potacker in Someren en laat ons genieten van het clublied van de plaatselijke voetbalvereniging.
Voor Asten liep Tom Waals in figuurlijke zin over 'Het zandpad naar den Heidrik' (red. naar de Heitrak richting Neerkant) en biedt Piet Snijders veel informatie over het paterskloosterr aldaar. Deftiger gezegd: het Noviciaat van het Heilig Hart alwaar priesterstudenten hun opleiding volgden.

INHOUDSOPGAVE

2 Van het bestuur
Bestuurslid Angeline Nagel-Maas stelt zich voor
3 Van de redactie
4 De Donck deel 2
7 Bestuurslid Pim Geenen stelt zich voor
8 Promotie Peter Slegers
9 Historisch album weer een groot succes
10 Voetbal in Someren deel 10
11 Oud Goud
12 Bestuurslid Fried Maas stelt zich voor
Nieuwe leden De Vonder
13 Ontdekkingsreis langs bekende wegen 7 Slot
15 Historische zandwegen in Asten deel 13
17 Reünie bewaarschool Sint Jozef Asten
Algemene informatie
18 Kloosterpad 4 Noviciaat Paters van het Heilig Hart
20 Sponsors en Vrienden van De Vonder

Peter Slegers, lid van onze heemkundekring, heeft onlangs als onderdeel van zijn promotieonderzoek aan de Universiteit van Tilburg met succes zijn proefschrift over Heerlijkheid Asten verdedigd. Wij publiceren het toen uitgebrachte persbericht met passende foto's.
Natuurlijk besteden we ook aandacht aan de reünie van de bewaarschool Sint Jozef in Asten. De initiatiefnemers zijn er na lang zoeken in geslaagd om het merendeel van de kinderen van de bewuste zwart-wit foto uit 1955 of 1956 te achterhalen en uit te nodigen. Wellicht heeft de oproep in De Vonder hier zeker ook toe bijgedragen. Alle aanwezigen zijn nu te zien op een mooie kleurenfoto in een ietwat andere opstelling. Allen zo'n 70 jaar ouder, maar voor elkaar weer snel herkenbaar.
We komen nu toe aan het slot van de verhalenreeks van Ricus van de Krestert, het pseudoniem van Harrie Berkers, die lang geleden op boerderij de Krestert in Lierop woonde. Op latere leeftijd heeft hij een verhalenreeks opgesteld met veel natuurlijke en historische informatie over zijn omgeving. We sluiten zijn reeks af met de passende titel "De laatste seconden"

Ik wens u weer heel veel leesplezier!

Namens de redactie, Hennie Hoeben

De Donck deel 2

door Cees Verhagen

De inventaris uit 1777 van het adellijkhuis De Donck

In 1777 overleed Johanna Guns, weduwe van Joseph Petit, en werd er een testament opgesteld. Het is bekend dat in 1741 de Donck voor ongeveer de helft afbrandde en dat de schade aanzienlijk was. Joseph Petit (1695 -1745), die in 1741 de Donck in bezit had, had het toen financieel moeilijk en was het voor hem niet mogelijk om het herstel van de Donck allemaal te bekostigen. Het leek erop dat hij hulp van familie of vrienden nodig had om de heropbouw te bekostigen. Of die hulp er daadwerkelijk kwam, is onduidelijk. Maar evenmin hoe en of hij het zwaar beschadigde huis volledig hersteld heeft. Als er al een toren gestaan heeft, is die niet na de brand teruggekeerd.
Een belangrijke bron over de Donck is een schriftelijke bron die precies vertelt wat er in de genoemde ruimten van het huis aanwezig was.
Deze inventaris werd opgemaakt op 2 december 1777 voor een erfdeling, nadat Johanna Guns was overleden. De zoon van Joseph, Alexius Petit moest het huis verkopen omdat hij financiële problemen had. Hij verkocht het huis in 1778 aan de broers De Rooij.

Het voorhuis.
• In dit vertrek was de hoofdingang waar men de adellijke hoeve binnen trad.
Hier stond een balans van een grote waag. Dit was de entreehal!
De kamer genaamd 'de stooff'.
• Volgens de naam ging het hier om een verwarmd vertrek dat ook bleek uit de
aanwezige kachel met asketel. Er stond een tafel met zeven stoelen. Serviesgoed. Twee bedden met beddengoed. Er hingen schilderijen aan de wand en stond een vogelkooitje (voor de gezelligheid!). Het was een echte woonkamer waar ook geslapen kon worden.
De grote keuken.
• Een grote keuken voor meer dan twintig personen. Er stond veel kook- en eetgerei, maar zonder luxe.
Het 'klijn meijde kamerke'.
• Hier stond alleen een bed en een kist. Bij het bed was een peluw (kussen), een deken, twee lakens, een hoofd- en een voetkussen.

Een slaapkamer / overloop.
• Een overloop is de ruimte waar de trap op uitkomt, dus eerste verdieping. Er stond een kast met beddengoed, enkele houten stoelen, een voetbank en een tafel. Op een lessenaar stond een 'huijshorlogie' en er hingen enkele schilderijen aan de muur.
De grote kamer
• Waarschijnlijk een belangrijke kamer. Hier stonden twee bedden, waarvan een hemelbed. Bovendien was er een spiegel en schilderijen. Hier waren een tafel met zes stoelen en wat serviesgoed. In een mand lagen gebroken bierglazen en roemers (wijnglazen). Tenslotte was er een dambord met schijven, een landkaart, een bureau.

De kamer werd alleen gebruikt in de lente en zomer. Als het koud werd, gebruikte men de 'stooff', omdat alleen deze ruimte verwarmd kon worden.

De eerste bovenkamer.
• Op deze kamer stond een geelgieterskroes en 'een staave spel of huijs beijer'. Een staafspel is een apparaat waarmee de boventonen van een beiaardklok gemeten worden. *Een kroes gemaakt van grafiet, waarin messing of geelkoper gesmolten kon worden. Dit gebeurde niet in deze ruimte.*
Enkele houten modellen om gietvormen te maken. Voorts wat voorraad messing.

De tweede bovenkamer.
• Naast twee bedden (met beddengoed) stond hier een klavecimbel, een muzieklessenaar en een boekenkast met boeken, zelfs een visnet!

De derde bovenkamer.
• Op de kamer was een bed met beddengoed.

De onderste zolder.
• Hier lagen de meest uiteenlopende spullen.
De middelste zolder.
• Ook hier lag van alles onder andere een blaasbalg.

Voorbeeld blaasbalg

De voorste kelder.
• Hier lag een jenevervat en een groot fust.
De tweede kelder.
• Hier lag van alles wat stuk was of niet gebruikt werd.
De derde kelder.
• Hier stonden houten bierstellingen en een bierton.
De kelder-keuken.
• Hier stonden vijf stoelen met een tafel. Een voederton, een braadpan, een ijzeren moespot (een pot om groenten in te koken) met bijbehorend gerei.
De geelgieterij.
• Een houten bak met Brusselse aarde. *Dit is zand met wat leem (klei) en is daarom geschikt om er vormen van te maken.* Verder stonden er 23 smeltkroezen. Ook waren er smidskolen. En een muizenval!

In 1765 begon Alexius Petit een brouwerij.

De brouwerij.
• Hier was 'den brouketel en koelbakken kuijp', die ingebouwd waren. Negen tonnen en allerlei bijbehorend gereedschap. Oude en nieuwe stenen alsmede twee oude paardenhamen. (Kennelijk was de brouwerij niet ver van de paardenstal)

De eerste paardenstal.
• Hier stonden twee paarden met alles wat ze nodig hadden. Ook een voorspan met spullen om de paarden voor het rijtuig te spannen.
De tweede paardenstal.
• Deze stal stond leeg.
De turfschop.
• Hier lag een voorraad turf.
De voorste koestal.
• Hier stonden twee koeien en een kalf.
De achterste koestal.
• Drie koeien met alles wat nodig was om ze te verzorgen.
De schuur.
• Hier lag een voorraad van rogge, haver en hooi.
De eerste smidse.
• Een aambeeld, smidskolen, twee tobben en ijzerwerk. Maar er lagen ook aardappelen.(omdat de aardappelen niet mochten bevriezen!)
De tweede smidse.
• Een blaasbalg en een bankschroef.
De derde smidse.
• Een draaibank en voorts ijzerwerk.
De klokkengieterij.
• Hier lag wat hout, twee klokvormen alsmede een ijzeren ketel met een plaat. Het meeste van de klokkengieterij is waarschijnlijk mee verhuisd naar Aarle-Rixtel.
De binnenplaats.
• Hier stonden enkele karren. Voorts lag er wat hout, stenen, een kuil met kalk, maar ook een bijenhal.
Op de velden.
• Op de velden stond graan.

Lit. GA Someren ORA 143, fol.94vo-109

Uit deze inventaris blijkt dat De Donck toen niet rijk was ingericht, maar was wel meer dan alleen een adellijk huis. M.a.w. het was een bedrijf met een boerderij, geel- en klokkengieterij, smederijen en een bierbrouwerij.
Wat opviel was dat er geen klok of brons meer was te vinden. Alles werd meegenomen naar Aarle-Rixtel!

Wie waren de eigenaren van de Donck?
De oudste vermelding van de Donck staat in het cijnsboek van de Heer van Helmond. Hierin stond in 1381 de Donck vermeld als 'Ter Donk'. Toen was het huis in handen van Wilhelmus van Stackenborch, een belangrijke familie in Someren en Brabant. In het cijnsboek van de Heer van Helmond moest hij in die tijd een hoge cijns betalen aan de Heer van Helmond, 16 denari (stuivers).
Volgens T.H. Welvaarts was hij een zoon van Hendrick van Stackenborch, die het huis erfde.
Wie de Donck gebouwd heeft blijft onduidelijk, maar de familie van Stackenborch lijkt voor de hand te liggen.

Door een huwelijk – Magriet, dochter van Wilhelmus van Stackenborch, huwde met Jan van Kessel – kwam De Donck in handen van de familie Van Kessel.
In 1401 werd de hoeve waarschijnlijk ook **Borchberch genoemd** naar verwijzing naar de verhoging in het landschap en Borch (burcht).

Wapen Henricus Stakebroec. Of deze naam gelijk is aan Stackenborch is onduidelijk!

In 1474 was de hoeve in bezit van Jan van Kessel (zoon van Jan), die toen weduwnaar was van Theodora Jan Back. Hij bezat ook de hoeven Vladeracken (Vlerken) en Ter Eckerbroek. De familie Van Kessel heeft generaties lang het hooghuis/kasteel in bezit gehad.
De huwelijken van adellijke families waren vrijwel altijd gearrangeerd (het kapitaal moest in de familie blijven). Zo zijn de belangrijke families in Someren allemaal aan elkaar gelieerd. Dat waren o.a. de families: Eindhouts, Van Boschuysen, Van Kessel, Bruij(n)en, Van Stackenborch, Back, Wijtfliet, Boeschot. De hoeve bleef tot in de 16de eeuw van de familie Van Kessel. De familie Van Kessel was in Someren een zeer belangrijke familie en had veel invloed. In de Kerk bezat zij een altaar, het Kesselskoor.
In 1506 ging het huis na zijn overlijden over naar zijn zonen Dirk Janse van Kessel en priester Egidius van Kessel. Dirks deel ging naar zijn schoonzoon Marten Willem Bruijnen en het deel van Egidius ging na zijn overlijden naar Berthout, de zoon van zijn broer Willem van Kessel.

Het wapen van Maria van Kessel. 1665
Bron: Het Noord-Brabants Museum.

De wett kinderen van Marten Willems Bruijnens (schoonzoon van Dick Jan van Kessel) hebben erfelijk verkocht Hermannen van Gerwen zoone wijlen Daniels v Gerwen – ***'t Hooch huijs***, hoff allen sijn poerten en grachten en voits met allen sijn toebeh. ende erfeniss 'tsaem gestaen en *gelegen in de parochie van Soemeren* ***De Donck*** genampt, terplaetse aldaer geheijten, aent Slijven. (R68f3. 3 maart 1560).
Hierna komt het door verkoop, erfenissen en huwelijken in handen van verschillende families -zoals Van Gerwens, Bruijnen en later de Oudheusdens.
De Van Gerwens verkochten De Donk in 1595 aan Jan Baptist du Bois. Hij was eerder drossaard van Eindhoven en in 1595 was hij gouverneur van de

stad Weert en woonde op het kasteel van Weert (Spaanse tijd).

In 1649 was de hoeve in bezit van Nicolaas van Oudheusden, woonachtig in Giessen, hij verhuurde het huis. Het werd toen een 'omwaterd huijs' genoemd en werd verhuurd aan een boer, die ook in vlas en garen handelde. In 1717 verkocht Johan van Oudheusden De Donck aan Peter Guns uit Maarheeze. Hij en zijn vrouw, Odilia van Weerden, gingen er ook wonen, zij kwamen beiden uit rijke teutenfamilies. Hun dochter Maria Guns trouwde met Joseph Petit, die een klokkengieterij op De Donck begon. Bij de erfdeling in 1731 werd de Donck omschreven als een 'seekere huijsinge'. Zijn zoon Alexius zet deze klokkengieterij voort en stichtte er in 1765 ook een brouwerij, hiervoor moest het huis voorzien worden van een schoorsteen en een pannendak, andere bronnen spreken van een leiendak.

Het water van de gracht om het adellijk huis, kwam van de Kleine Aa en ging met een grote bocht weer naar de Aa terug.

In 1777 gaat Alexius Petit failliet en verkoopt in 1778 de Donck aan de gebroeders Jan en Philip de Rooij, die hier de brouwerij voortzetten en een herberg beginnen. Zij waren zonen van Christoffel de Rooij, protestant en president-schepen in Someren.

In 1797 overleed Philip en de weduwe Christina Neomagus bleef op de hoeve wonen. Na een brand in 1802 komen hoeve en bijgebouwen in handen (1815) van dominee Arnold Kremer (Heeze) en hierna worden de resten gesloopt en, zoals in die tijd gebruikelijk, de stenen gebruikt voor andere doeleinden. De enkele balken werden hergebruikt bij het bouwen van de "schop" van de familie Bruystens in de Hoevestraat. Maar ook in de schuur/boerderij van Van Eijk in de Boerkamplaan (afgebroken).

Hoofd der school Hubertus Eijsbouts vermeldde dat tijdens de herontginningen/ ruilverkavelingen in 1950 mandenvol scherven van gebruiksvoorwerpen werden verzameld, alsmede fragmenten van het gebouw. Deze konden gedateerd worden van ca. 1400 tot ca. 1800. Veel van deze resten zijn gevonden bij het huisje van Pieter van Otterdijk!

Wordt vervolgd

Nieuw bestuurslid stelt zich voor

Mijn naam is Pim Geenen, 33 jaar, opgegroeid in Asten en woon nu bijna 3 jaar met mijn vrouw, zoontje en hond in Someren. Van jongs of aan ben ik al erg geïnteresseerd in de (pre-)historie. Als kind kende ik elke dino en als tiener smulde ik van documentaires over het Romeinse Rijk op Discovery Channel.
Het was dan ook niet vreemd dat ik in 2013, weliswaar met pijn in het hart, mijn geliefde Asten verliet om Geschiedenis te gaan studeren aan de Universiteit van Leiden. Vanaf het tweede jaar specialiseerde ik me in Middeleeuwse Geschiedenis om vervolgens te slagen met een scriptie over de rol die religie speelde in Byzantijnse diplomatieke betrekkingen.

Na wat omzwervingen (Den Bosch en Deurne) zijn we nu dus definitief neergestreken in Someren waar ik in mijn vrije tijd graag klus, achter de laptop kruip en met het hele gezin in de tuin bezig ben.
Momenteel ben ik als Business Intelligence Consultant werkzaam in het Informatiemanagement team van de gemeente Venlo waar ik de verschillende domeinen ondersteun met het nemen van beslissingen op basis van data.

Ik kijk er naar uit om mijn passie voor geschiedenis, kunde op het gebied van IT en enthousiasme in te zetten voor Heemkundekring De Vonder!

Promotie Peter Slegers

Persbericht naar aanleiding van het promotieonderzoek met het thema Heerlijkheid Asten van Peter Slegers op 13 februari aan de Universiteit van Tilburg

GROND, GELD en GEZAG. Heren en vrouwen van Asten (1200-1800)

Deze studie werpt nieuw licht op de positie van de heerlijkheid Asten tussen 1200 en 1800. Slegers onderzocht minutieus hoe de heren en vrouwen van Asten hun grond, geld en gezag verwierven, behielden en soms verloren. Daarbij gaat hij in op de aard van het bezit van de heren en vrouwen van Asten, de positie van een heerlijkheid in Brabant, de personen die zich heer of vrouwe van Asten mochten noemen en de rechten die kleefden aan het bezit van een heerlijkheid.

Een bijzonder aspect daarbij is dat Asten aanvankelijk een eigengoed was van de heren van het Land van Cuijk, maar in de 14e eeuw deel uit ging maken van het hertogdom Brabant. De heren en vrouwen kwamen in een leenverhouding te staan tot de Brabantse hertogen. Vanaf 1648 werd Asten in leen gehouden van de Staten Generaal van de Republiek der Verenigde Nederlanden.

De auteur confronteert lokale Astense bronnen samen met eigentijdse juridische werken en het algemeen geldende Brabantse leenrecht.

Ondanks dat Asten een Brabants leen was, werd nog zeker tot medio zestiende eeuw in Asten het Cuijkse recht toegepast met hoofdvaart te Grave in het Land van Cuijk.

De auteur toont verder aan hoe diverse rechten van de Astense heren en vrouwen, zoals cijnsrecht, tiendrecht, jachtrecht, ijkrecht en molendwang, door de eeuwen heen veranderden en hoe deze na de Bataafse omwenteling deels behouden bleven als zakelijke rechten.

Deze studie over Asten is een voorbeeld voor rechtshistorisch onderzoek in verband met rechten van heren en vrouwen van heerlijkheden in Brabant. Het onderzoek biedt niet alleen inzicht in lokale en regionale geschiedenis, maar laat ook zien hoe het Brabants leenrecht in de praktijk vaak afweek van de theorie over het leenstelsel zoals beschreven door klassieke auteurs.
Daarmee is deze studie waardevol voor iedereen die geïnteresseerd is in de (rechts)historie van lenen en in het bijzonder heerlijkheden in Brabant tijdens de middeleeuwen en het ancien régime.

Foto: Peter Slegers ontvangt vol trots zijn bul

Voor meer informatie, een interview met de auteur, of het bestellen van het boek, neem contact op met de auteur via peterslegers@hotmail.com

Onze redactie feliciteert Peter Slegers van harte met zijn behaalde doctorstitel!

Historisch album weer een groot succes

In goede samenwerking met Plus-Asten en Spar-Heusden heeft de werkgroep van Heemkundekring De Vonder wederom een prachtig historisch album samengesteld.
Duizenden enthousiastelingen zijn vele weken heel actief geweest om hun album met 216 fotostickers compleet te krijgen.
Het initiatief van Erik Gorissen (Plus-Asten) is dus weer een groot succes gebleken.
Na de presentatie van het album bij de Plus op dinsdag 25 november kreeg men alle gelegenheid om de stickerfoto's te verzamelen. Velen via de dagelijkse of wekelijkse boodschappen bij de betreffende supermarkten, maar er was ook alle gelegenheid om via het ruilen aan de ontbrekende nummers te komen. Het enthousiasme bleef echter niet beperkt tot Asten, Heusden of Ommel. Menigeen van buiten en met een bijzondere band met onze gemeente werd tevens bevangen door eenzelfde verzamelvirus.

Nu prijkt het album op een bijzondere plek in heel veel huiskamers en het zal mettertijd nog vaak tevoorschijn gehaald worden om nog eens fijntjes door te bladeren.

Voetbal in Someren (deel 10)

door Gerard Slegers

'ODE AAN DEN POTACKER'
Op 14 juli 1957 promoveerde het eerste elftal van SV Someren voor het eerst vanuit de Onderafdeling naar de 4e klasse KNVB. Dat werkte positief op de vereniging. Het ledenaantal groeide van 193 naar 246. Ook werd er een supportersclub opgericht die, onder voorzitterschap van Martien Giebels, al snel 155 leden telde.

Halverwege de competitie, op 25 januari 1957, verscheen er in het Someren's Contact een gedicht, getiteld **'Ode aan den Potacker'**. De schrijver gebruikte het pseudoniem **GIELIS**. Het is niet zeker, maar 't lijkt me aannemelijk dat het een verbastering was van de naam **GIE**be**LS**, de voorzitter van de enkele maanden later opgerichte supportersclub. Hij was lid van de gemeenteraad en later ook wethouder van de gemeente Someren.

Gemeenteraad en B&W Someren, januari 1968
Met de klok mee: 1 A. van Hoof, 2 **M. Giebels**, 3 Th. Kuijpers, 4 **R. Lammers**, 5 H. Reinders, 6 P. Verheijen, 7 **A. van der Biezen** (gemeentesecretaris), 8 H. Smits (wethouder). 9 **J. Boerenkamp** (burgemeester), 10 P. Vermeulen (Wethouder). 11 W. Jacobs (notulist) 12 M. van den Boomen, 13 J. van Bussel, 14 P. Cortooms, 15 **W. Deenen**, 16 J. van Erp, 17 **A. van Gijsel**.
De vetgedrukte personen op de foto waren in het verleden actief betrokken bij het voetbal in Someren: Martien Giebels (eerste voorzitter supportersclub), Remy Lammers (oud-speler en -penningmeester), Ad van der Biezen (voormalig clubsecretaris en erelid), Jan Boerenkamp (oud-voetballer Wilhelmina en erelid SV Someren), Wim Deenen (voormalig supporter), André van Gijsel (oud-doelman Wilhelmina en eerste clubsecretaris SV Someren).

Het woord is aan GIELIS

Rolt de voetbal 1957
naar de K.N.V.B.?

Ode aan „den Potacker"

Wanneer gij komt in d' Einderstraat
— al lopend of gij rijdt —
't is daar, dat gij den weg inslaat,
die naar het sportveld leidt.

'n Landweg met 'n fietspad,
waarnaast 'n diepe voor.
Gij dacht, dat Someren niets had
als juist dat karrespoor.

Toch zult gij U verstomme
als vreemdeling langs de lijn
en zeggen: „Potverdomme,
wá 'n prachtig sportterrein".

Dit wordt zowaar, m'n waarde,
„den Potacker" genaamd.
En toen hij wat bedaarde
was hij en diep beschaamd.

"Den Potacker" — o grasmat,
zo vlak en groen als gras,
ik weet nog, dat ik U pas had.
Ik en ware in mijn sas.

Daar waar den hogen akker
kunstmatig wordt bevloeid.
Hoe eenzaam, arme stakker,
'n koe erbarmelijk loeit.

Waar in den vroegen morgen
den boer zijn land bewerkt,
het hoofd vol goede zorgen
en niets van sport bemerkt.

Daar tussen rog en weiland,
van velden en natuur;
geschapen door den Heiland
voor den mens en zijn cultuur.

Daar wordt 'n strijd gestreden
van voet met bal en gaol;
veel schenenpijn geleden,
vaak blijvend een symbool.

Men strijd in korte broeken,
men schreeuwt er langs de lijn,
men hoort het mensdom vloeken
en roepen „das gemein".

Dat duurt slechts enkele uren,
dan wordt het wederom stil.
Voor „Potacker" en buren
geen enkele voetbalbil.

O akker zonder potten,
mijn dierbaar strijdtoneel,
gij schrik voor been en botten,
mijn veldje uit de Peel.

Gij brengt straks ons de glorie,
gij, kort geschoren gras;
gij brengt ons de victorie
en . . . naar de vierde klas.

Bronnen:
Archief SV Someren
Foto 1968: H.K. De Vonder
Gedicht: Someren's Contact januari 1957

Oud Goud

door Jac. Jöris

Bij een testament uit 1653 komen we uitzonderlijk hoge leeftijden van de testateurs tegen.
Misschien iets voor stamboomonderzoek ?

Someren 13082 R 130 folio 00104 en verder.

Scheydinge tusschen de seven kinderen ende erffgenaemen van wijlen Willem Jan Flips out 105 jaeren ende Jenneken sijnen huysvrouw out geweest 107 jaeren hebbende t'samen in eenen gedurigen houwelijck geseten LXXVII (77) jaeren.
Dat voor ons schepenen sijn comen Dirick Thijs Dirick Willems, als man ende momboir van Enneken sijne huysvrouw, ende hum fort ende sterck maeckende voor Evert ende Joest haere broeders, kinderen van wijlen Flips Willem Jan Flipsen, voor eene sevenste deel. Ende deselven Dirick transport hebbende van Michiel Willem Jan Flipsen, van Aerdt Aertsen als man ende momboir van Peerken sijne huysvrouw, dochtere van wijlen Evert Willem Jan Flipsen. Noch van Flips Janssen de Bruijn, soone wijle Mathijs Jan Willem Flipsen, voor drie sevenste deelen, alsoo te samen voor vier sevenste deelen. Item Frans, soone van Willem Jan Flipsen. Ende Mathijs Peter Smulders als man ende momboir van Anna sijne huysvrouw. Item Flips, soone van wijlen Jan Willem Jan Flipsen, geassisteert met Keeris Aelberts ende Lenart Jan Lenaerts sijne gecoesen momboirs voor de drie resterende sevenste deelen in dier qualiteyt erffgenaemen ende kinderen van wijlen Willem Jan Flipsen ende Jenneken Shasen sijne huysvrouwe, ende bekennen metter minne te hebben gedeelt de naergelaeten goederen van wijlen hunne vader ende grootvader, moedere ende grootmoedere.

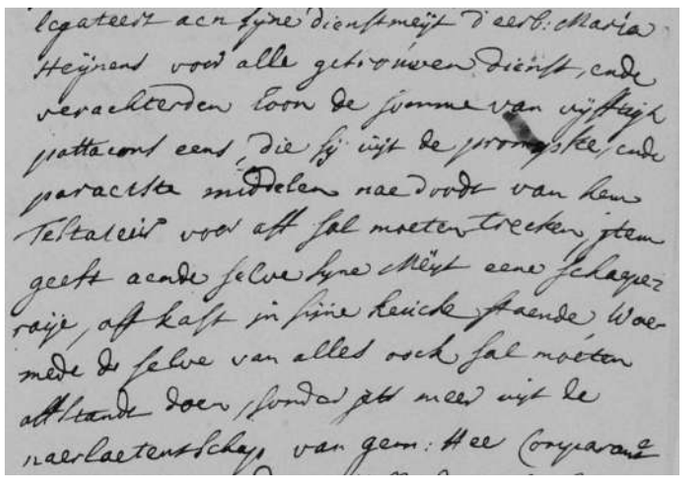

Met welcke deylinge is te deel gevallen soo voor sijn huysvrouwe ende, haere broeders, ende den voorschreve Frans Willem Jan Flipsen. Den voorschreven Dirick voor twee sevenste deelen een stuck lants genoemd den Pas, groot ontrent 2 lopensaet, u.l. Jan Verschaut, a.l. Mathijs Smulders voors.. Noch een stuck lants genoemt de Foe(r)ie, groot ontrent 2 lopensaet, u.l. Jan Peters van Otterdijck, a.l. Jan Henricx van Horrick. Noch een stuck lants tusschen de weegen, u.l. Lennart Jan Veth, a.l. Peter Mennen erfgenamen groot ontrent veyf copsaeten. Noch een stuck lants tusschen de weegen, groot ontrent een lopensaet 9 roeyen, u.l. Jan Verschaut, a.l. Gerit Frans Pauwels. Noch een smael veltje aenden Beemden, sijnde een stuxken lants, u.l. Dirick Jan Verdijsteldonck, a.l. Marie Gerit Claessen. Noch den beempt genoemt den Haessenbeempt, groot ontrent 2 lopensaet, u.l. Jan Verschaut, a.l. Jan Peters van Otterdijck met meer anderen. Noch eenen beempt genoemt de Langhehorst, groot ontrent 2 lopensaet, u.l. Dirick Jan Verdijsteldonck cum aliis, a.l. Bruijsten Gevarts erfgenamen. Noch een beempt genoemt den Kievitsnest, groot ontrent veyff copsaeten, u.l. den hijligengeest, a.l. Dirick Jan Smits met twee sevenste deelen in den pachten, lasten, chijnsen ende schulden op de (geëy)cken goederen coemen ende hebben de voorschreve condividenten op den voorschreve twee sevenste deelen helmelinge vertegen. Gelovende dat scheyden ende deylen altijt vast, stedich ende van weerden te houden, onder verbant van hunne personen en goederen hebbende ende vercrijgende. Belovende t'samenlijck ieder sijn sevenste deel in alle lasten, pachten, chijnsen, renthen en achterstellen metten schulden, alsoo wel te helpen bij te betalen ende voldoen, dat die mededeylders ende hunne goederen daer ten eeuwigen dage sullen sijn ende blijven ontslaegen, bevreyt ende geïndemneert, daer voor verbyndende hunne respective personen en goederen hebbende ende vercrijgende.
Actum Someren den XIIII meert 1653. Ter presentie van Jan vanden Berckven ende Hendrick Dircx schepenen.

Foto Omslag: brug over het Eindhovens kanaal, genaamd "LUNGENDONKSE BRUG" op de weg van Lierop naar Helmond, door Maria van Neerven

Nieuw bestuurslid stelt zich voor

Ik ben Fried Maas en ik kom uit Someren. Dat wil zeggen geboren en getogen. Ik ben opgegroeid aan de Zandstraat 12 dat bij hernummering 63 werd. Na een blikseminslag in 1967 zijn we verhuisd naar het nieuwe huis op nummer 61. De lagere schooltijd heb ik doorgebracht op de jongensschool (Lambertusschool) aan de Postelstraat waarna ik de middelbare school heb gevolgd aan het Peelland College in Deurne. Daarna heb ik bedrijfseconomie gestudeerd aan de Katholieke Universiteit Brabant te Tilburg.

Na mijn studie ben in de wereld van de financiën terecht gekomen. Eerst bij een accountantskantoor en later bij diverse gemeenten. Altijd op een (leidinggevende) financiële en controlling functie. Al sinds mijn werkzame leven heb ik gezongen bij Mannenkoor "De Nachtegaal" waar ik inmiddels 50 jaar lid van ben, 22 jaar bestuurslid ben, waarvan 18 jaar als penningmeester. Daarnaast ben ik nog een zevental jaren penningmeester geweest bij SV Someren. Bij die vereniging maak ik nu onderdeel uit van de commissie Normen en Waarden.

Verder ben ik nog vrijwilliger bij KansPlus waar we wekelijks een dartavond organiseren voor mensen met een beperking.

Ik heb me altijd geïnteresseerd voor geschiedenis en hoe mensen vroeger geleefd hebben. Ook wie je voorouders zijn en hoever je dat in de tijd kunt nagaan vind ik interessant. Dat bracht me, na mijn pensionering, op het idee om eens bij de HKK De Vonder te gaan kijken of dat iets was om een deel van mijn vrije tijd aan te besteden. Ik was eigenlijk al snel gefascineerd door wat daar allemaal te vinden was. Zowel qua archief als qua gebruiksvoorwerpen.

Ook de sfeer die er onder elkaar heerst sprak me aan. Zeker het koffiemoment op dinsdagmorgen is de moeite waard. Na de aankondiging dat er 3 bestuursleden hun functie zouden neerleggen ben ik gevraagd of een bestuursfunctie iets voor mij was. Ik heb daar even over na moeten denken omdat ik nog maar kort lid was van de HKK De Vonder.

Na wat meer informatie over het reilen en zeilen van het bestuur heb ik besloten om daar een bijdrage aan te willen gaan leveren. Ik was dan ook verheugd dat ik op de algemene ledenvergadering werd benoemd tot bestuurslid van HKK De Vonder. Dat hiermee de verhouding tussen bestuursleden uit Asten en Someren meer in evenwicht kwam was een mooie bijkomstigheid.

Ik hoop dat ik de komende jaren mijn steentje kan bijdragen aan het goed functioneren van de HHK De Vonder.

Nieuwe leden De Vonder

Wij heten deze keer van harte welkom:

Anke van Extel - van Katwijk Asten
Wim en Tonnie Boonekamp Asten

Ontdekkingsreis langs bekende wegen deel 7 Slot

door Ricus van de Krestert

Natuur, met een vleugje historie. Onder deze kop, zijn

in het clubblad van het IVN Heeze-Leende, "Het Groene Blaadje", beschrijvingen door mij gepubliceerd van een aantal natuurgebieden met een geschiedenis. Soms veel natuur en weinig geschiedenis, soms weinig natuur en veel geschiedenis en een enkele keer alleen geschiedenis. Voor iedereen mogelijk interessant en voor natuurgidsen leuk om aan het publiek te vertellen.

"De laatste seconden"
Met zevenmijlslaarzen door de natuurhistorie van onze omgeving.

Wie ooit het museum "Klok en Peel" in Asten heeft bezocht, kan in de afdeling paleontologie een kies bewonderen die ooit toebehoorde aan een mammoet. Maar ook botten van een walvis, tanden van een haai en nog veel meer resten van planten of dieren die ooit in deze omgeving geleefd hebben, zijn hier te zien. Je kunt er ook een compleet opgesteld skelet van een mammoet en een holenbeer bekijken.
Om het verhaal compleet te maken zie je in een vloervitrine de skeletten van twee walvissen, namelijk een primitieve vinvis en een dwergpotvis. In tegenstelling tot bovenstaande zijn deze skeletten niet in onze omgeving, maar in de omgeving van Antwerpen gevonden. Ze zwommen echter wel in dezelfde zee.
Zoals de ook in deze afdeling opduikende naam "Liesselzee" doet vermoeden, komen de meeste van deze fossielen uit deze omgeving. Dus de betreffende dieren liepen, resp. zwommen hier ooit rond.
Met andere woorden: in de ijstijden waarvan de (voorlopig ?) laatste ongeveer 12.000 jaar geleden voorbij was en de zeespiegel veel lager lag dan nu en soms de Noordzee geheel of gedeeltelijk droog lag, liepen hier o.a. de mammoeten rond.
Ooit, toen de Noordzee nog niet ontstaan was en het Nauw van Calais nog niet bestond liep de Rijn met haar zijrivieren, Maas, Schelde en Theems door dat landschap naar het Noorden en mondde ongeveer op de plaats waar nu de Doggersbank ligt in de oceaan uit.
Nog veel langer geleden, 10 miljoen jaar, was dit alles en ook ons land een ondiepe zee waarin o.a. haaien en walvissen zwommen.
De kustlijn lag toen in de omgeving waar nu Aken ligt. Om kort te gaan: land en zee wisselden elkaar nogal eens af. Heel Nederland is een grote delta gevormd uit sedimenten afgezet door de zee maar vooral door de rivieren.
v In de diepe ondergrond van Nederland komt, zoals we weten, steenkool voor. Maar ook olie en gas. Aan de laatstgenoemde "delfstof" hebben we zelfs een groot gedeelte van onze welvaart te danken. Lang geleden is deze "gestolde energie" ontstaan uit de resten van dieren en planten die leefden en groeiden in een warm en weelderig landschap.

v Op de grens tussen Brabant en Limburg treffen we "De Peel" aan. Nu een natuurgebied, vroeger een moeras waaruit onze voorouders eeuwenlang hun brandstof haalden. Vermoedelijk is de ondoordringbare peel de oorzaak dat juist daar de grens tussen Brabant en Limburg ontstond. De ontginning van de turflagen betekende hard werken, maar zorgde ook voor enige welvaart in de peel-gemeenten. Maar … waarom ontstond juist dáár de Peel?

v Op 13 april 1992 maakten we een aardbeving mee, waarvan het epicentrum in de buurt van Roermond lag. De beving had een sterkte van 5,8 op de schaal van Richter en was daarmee de sterkste aardbeving ooit in Nederland waargenomen. Dat de schade in Nederland (77 miljoen Euro) relatief meeviel kwam omdat de oorzaak van de beving op een grote diepte (17 km) lag en door de dempende werking van de met grondwater verzadigde aardlagen erboven.

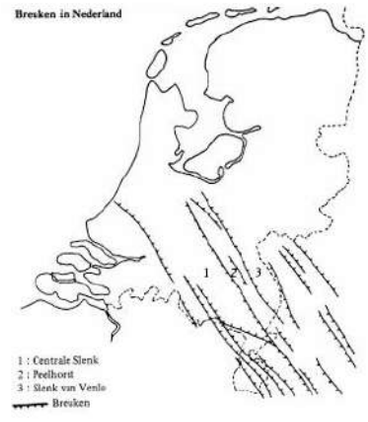

De oorzaak van de aardbeving lag in de Peelrandbreuk, een breuk in de aardkorst waarvan de platen verticaal langs elkaar bewegen. De Peelhorst gaat relatief omhoog en de Centrale of Roerdalslenk (waarin ook Heeze Leende ligt) gaat relatief omlaag.
Meestal is dit een continu verlopende verschuiving van 2 tot 4 mm. per jaar, maar soms schoksgewijs zoals de aardbeving bewees. In werkelijkheid is de beweging heel wat ingewikkelder, daarover alleen al is een verhaal te schrijven.
In ieder geval liggen bijvoorbeeld aardlagen uit het Mioceen (10 miljoen jaar geleden) op de Peelhorst, dicht onder de oppervlakte en in de Centrale slenk, dus onder onze omgeving, op een diepte van 200 meter en meer.
Dat wij hier kunnen leven en dat hier niet een 200 meter diepe zeearm ligt, danken we aan het feit dat rivieren en zee sediment afzetten waardoor de daling van de bodem werd gecompenseerd.
Dat we de hoogteverschillen tussen horst en slenk nu hier en daar kunnen zien is het gevolg van de verschillen in daling van de laatste duizenden jaren.
In een publicatie van de Provincie Noord Brabant, volgt nu een kaartje, waarop dit mooi te zien is.

Wat heeft het voorgaande nu met elkaar te maken?
Heel veel, bijna alles. Hierboven is al eens het getal 10 miljoen jaar genoemd. Wat nu Nederland is, was toen een zee. De kustlijn lag zo ongeveer waar nu Aken ligt. 5 miljoen jaar geleden lag de kustlijn in wat nu onze omgeving is. Dit is lang geleden is de eerste gedachte. Mooi niet. In de geschiedenis van de aarde is 10 miljoen pas geleden en de geschiedenis van de mens al helemaal niets. De laatste paar seconden kunnen we zeggen.

Hiermee komt er een definitief einde aan de verhalenreeks van 'Ontdekkingsreis langs bekende wegen van Ricus van de Krestert (pseudoniem van Harrie Berkers). We hebben een aantal jaren kunnen putten uit het werk van de op 17 oktober 2014 overleden auteur. Wij zijn hem postuum veel dank verschuldigd voor de grote hoeveelheid boeiende informatie die hij ons heeft aangeleverd.
Mede dank aan Ton van Hoek, die ons dit mooie en interessante boekwerk aanleverde.

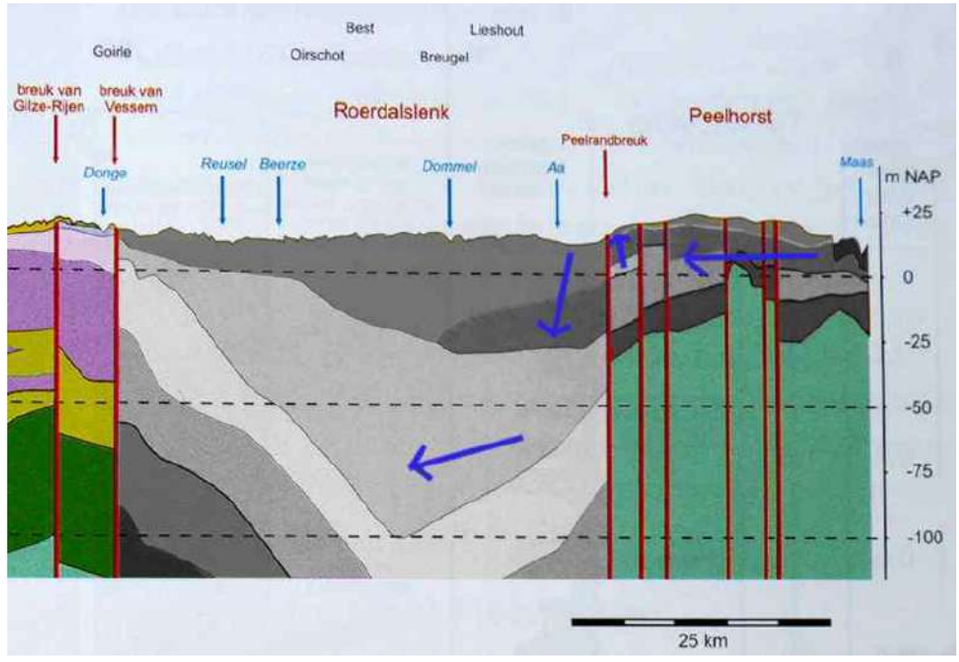

Overzicht van diverse breuklijnen in NoordBrabant

Het werd een mooie ontdekkingsreis langs bekende wegen!

Historische Zandwegen in Asten deel 13

door Tom Waals

Op de eerste kadasterkaarten van 1832 staat een groot aantal wegen en paden, toen overigens allemaal zandpaden, waarvan we zeker weten dat ze nooit actief zijn aangelegd. Ze zijn door de eeuwen heen ontstaan vaak als een verbinding tussen de verspreid liggende woongemeenschappen (gehuchten) en op die plaatsen waar ze voor een groot gedeelte van het jaar begaanbaar waren. De straatnamen die erbij staan, zijn de namen die in 1832 zo in de volksmond gebruikt werden omdat in Asten pas in 1929 officieel straatnamen werden vastgesteld. Vaak kan zo'n weg of pad dus eeuwenoud zijn en is daarmee een belangrijk historisch element waar we zorgvuldig mee om moeten gaan. In een reeks artikelen laten we zien wat er in Asten op dit moment van deze historische wegen nog te herkennen is.

Dijk van Asten naar den Heidrik.

In de Middeleeuwen waren er maar twee redelijk begaanbare wegen vanuit Asten richting Limburg. Allebei gingen die om de vrijwel ondoordringbare en moerassige Peel heen. De ene route was via de Keizersdijk naar Someren en vandaar richting Weert (De Vonder no.3-2023). De andere mogelijkheid was over de "Dijk van Asten naar den Heidrik" richting Liessel/Neerkant om vandaar via de "Keulse Baan" naar Roermond te reizen. De naam van deze weg stond al volledig aangegeven op de kadasterkaart van het "Dorp" (zie afbeelding 1 met blauwe bolletjes).
Wat de naam "Dijk" betreft, gaat het in Zuid-Nederland dan vaak over een weg die een rivier passeert in dit geval het riviertje de "Astensche Aa".

Afbeelding 1 Kadasterkaart 1832 Gemeente Asten Sectie G Blad 2 (Dorp)

Op afbeelding 2 is de kadastrale situatie van 1832 geprojecteerd op een recente satellietfoto met de "Dijk van Asten naar den Heiderik" met gele bolletjes en de "Keulse Baan" met witte bolletjes. Ook is te zien dat er vanuit Asten drie mogelijkheden waren om de "Astensche Aa" over te steken. Dat was op Leensel, op het Zand en op de Hutten. Deze drie locaties zijn met een wit cirkeltje aangegeven en de bruggen bevinden zich tegenwoordig op bijna dezelfde plaats als in 1832. Voor de "Dijk van Asten naar den Heidrik" was dat bij "de Aarendonksche brug" *) vlak bij de Heidrik.

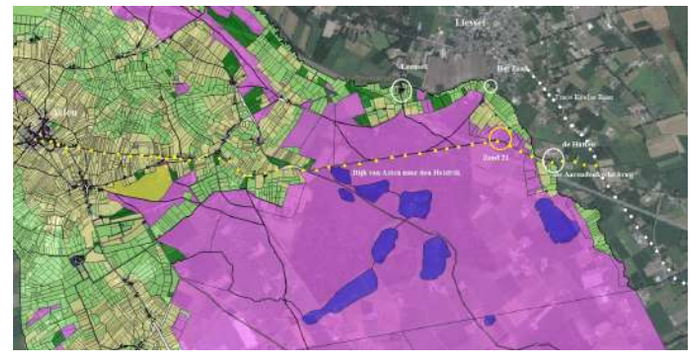

Afbeelding 2 Asten kadastraal 1832 en Satellietfoto 2020

De Heidrik of "de Heitrak" zoals het tegenwoordig heet, is een gehucht tussen Liessel en Neerkant waarvan de eerste vermelding uit 1340 stamt **). Het is ontstaan op de langgerekte zandrug op de Peelhorst. Deze wat hoger gelegen zandrug bood eeuwenlang de mogelijkheid om het moerassige gebied van de Peel te passeren. Zelfs in de Romeinse tijd moet hier al een weg gelegen hebben. Toen waarschijnlijk een schakel tussen de Romeinse (hoofd)weg die langs de Maas lag en 's Hertogenbosch maar misschien was die schakel ook wel een directe verbinding tussen Keulen en 's Hertogenbosch. Deze weg heet immers tussen Meijel en Neerkant nog steeds "Keulsebaan" of "Oude Baan".
En op de Tranchotkaart ***) van afbeelding 3, staat zelfs de tekst "Grosse Strasse von Hertogenbusch nach Rurmonde". Het heeft er dus alle schijn van dat deze weg al lange tijd een belangrijke weg was. Maar dat heeft ook nadelen gehad. Het is bekend dat rovende en muitende legers en ander gespuis meerder keren via deze weg richting Asten en Someren zijn opgetrokken. Sander Wassing heeft daar in zijn lezing over de plundertochten van Maarten Van Rossum uitgebreid over verteld.

Afbeelding 3 Tranchotkaart 1803-1820 Meijel

Gelet op de status van de "Keulse Baan" is het aannemelijk dat de "Dijk van Asten naar den Heidrik" gericht was op de aansluiting met de "Keulse Baan" en niet specifiek op het gehucht Heiderik. Maar ook niet onbelangrijk was dat door de aftakking naar Asten ook voor Someren en Heeze en wellicht ook voor Helmond een aansluiting bestond met de "Keulse Baan".

Verder valt op dat op de kadasterkaart van afbeelding 1 de weg "Dijk van Asten naar den Heidrik" heet terwijl op de Tranchotkaart van afbeelding 3 de naam "Astense Dijk" staat.

Afbeelding 4 Tranchotkaart 1803-1820 Deurne

Zijn er nu nog sporen van de oorspronkelijke Dijk van Asten naar den Heidrik?

Het tracé van de oude weg ligt voor een groot gedeelte onder bestaande wegen. Dat zijn vanaf de Markt in Asten, de Emmastraat, Hemel, Voordeldonk, Brand, Dennendijk en een gedeelte van de Hutten. Daar waar de Hutten na ongeveer 550 m. een bocht naar rechts begint te maken, ging de oude weg rechtdoor het bos in, richting Het Zand dat aan de overkant van de A67 ligt. Voor het pand Zand no. 21 (afbeelding 5) bevindt zich nog een restantje van de verdwenen oude weg. Dat verklaart ook waarom dit huis nu redelijk eenzaam in het landschap ligt.

Afbeelding 5 Situering Zand 21

Het laatste spoor is de locatie van de toenmalige "Aarendonksche Brug". Die bevond zich op dezelfde plaats als waar de weg Zand/Garst tegenwoordig de Astense Aa passeert.

Aanvullende informatie:
Minuutplans:
Gemeente Asten Sectie G blad 2
Sectie C blad 3
Sectie D blad 1

*) de naam Aarendonksche brug wordt genoemd in een notariële akte uit de 19e eeuw

**) deurnewiki

***) Tranchotkaarten zijn topografische kaarten die in opdracht van Napoleon gemaakt zijn door Franse landmeters onder leiding van Oberst Tranchot en Generalmajor von Müffling tussen 1803 en 1820.

Reünie bewaarschool Sint Jozef Asten

* Bron Peelbelang Asten 22 oktober 2025

Na 70 jaar weer bij elkaar

In De Vonder van maart 2025 stond een mooie groepsfoto in zwart-wit van de kleuters van de Sint Jozefschool in Asten. Drie oud-leerlingen van deze voormalige school namen toen het initiatief deze oude schoolfoto te actualiseren.
In 1955 of 1956 is er ter gelegenheid van het jubileum en afscheid van hoofdzuster Amarantha een foto gemaakt van alle kinderen die in dat jaar op deze bewaarschool aan de Julianastraat zaten. Zo'n honderdvijftig leerlingen gingen toen samen op de foto.
Drie oud-leerlingen, Henk van der Zand, Pieter Hoes en Rien Sanders, namen het initiatief tot een heuse reünie in de hoop de groep van toen weer samen te brengen. Het is een hele zoektocht gebleken, maar uiteindelijk zijn ze er wel in geslaagd. Eind september was het zover en degenen die gehoor hadden gegeven aan de oproep verzamelden zich in gemeenschapshuis 't Kwartier in Asten.
Daar werd, op de 'tribune' van de bibliotheek, een nieuwe foto gemaakt. Met als resultaat bovenstaande foto. De leerlingen hebben elkaar na zeventig jaar weer ontmoet en zijn weer helemaal bijgepraat. Al bij al was het een heel gezellige en zeer geslaagde middag!

Algemene informatie

REDACTIE:
Hennie Hoeben, Voordeldonk 30, 5721 HM, Asten
Anneke Blankennagel, Cor Fransen, Jac Jöris, Joop Martens, Ricus van Neerven, Piet Snijders en namens het bestuur Jan van der Heijden
Mailadres voor inzenden kopij:
redactie@heemkundekringdevonder.nl

BESTUUR HEEMKUNDE:
Voorzitter: vacant
Secretaris: Sandu Niessen
Penningmeester: Ryan van Laarhoven
Leden: Pim Geenen, Jan van der Heijden, Fried Maas en Angeline Nagel-Maas.
Gezinsabonnementen HKK De Vonder
€ 35,00 per jaar
Opgeven bij het secretariaat of het Heemhuis Molenstraat 10 te Someren

Kloosterpad 4: Noviciaat Paters van het Heilig Hart

door Piet Snijders

Brabant heeft sinds 2021 een 'Kloosterpad', een 300 kilometer lange route voor wandelaars met vijftien 'opstapplekken'. De route doet Asten/Someren niet aan, hoewel in deze gemeenten toch ook heel wat kloosters (hebben be)staan. In deze editie van De Vonder aflevering 4: het Paterskloosterin Asten ofwel het 'Noviciaat van de Paters van het Heilig Hart'.

En dan nu het klooster dat drie De Vonders geleden het startpunt vormde voor deze artikelenreeks: het voormalige Paterskloosterin Asten. De 'Priesters van het H. Hart' streken in 1908 neer in de Wilhelminastraat, waar het klooster bijna 110 jaar werd bevolkt.

De voorgevel van het Paterskloosterin Asten. -

De congregatie van het H. Hart van Jezus (SCJ) was in 1877 gesticht in Saint Quentin (Fr.) door de Franse priester Leo Dehon. De congregatie kreeg ten tijde van het "Rijke Roomse Leven" in Nederland en België een mooie reputatie als een instelling voor onderwijs, zielzorg, retraites en volksmissies.

Een impressie van het interieur van de kloosterkapel.

In 1908 opende de congregatie in Asten een noviciaat, onderdeel van de priesteropleiding. Daartoe werd de villa van oud-burgemeester Fried Frencken aangekocht, een huis met een grote tuin. Om de jonge priesterstudenten te huisvesten werd de zolder vertimmerd tot een slaapzaal met cellen; het dak kreeg tien dakkapelletjes.
In 1912 werd een nieuwe kapel gebouwd, doch een geplande vergroting van het klooster ging niet door. Twintig jaar na de opening van het noviciaat vervingen de paters huize Frencken door een geheel nieuw klooster, dat op 21 oktober 1929 werd ingezegend. Architect was L.J.P. Kooken uit Eindhoven.
Het U-vormige Paterskloosterin traditionalistische stijl kreeg siermetselwerk in baksteen in de gevels. De architect koos voor een monumentale rondboogportiek als ingang. Boven de entree kwam een H. Hartbeeld op een natuurstenen sokkel. Achter het gebouw kwam een kloosterboerderij en een boomgaard met een bijenweide, die bij de tuin hoorde. Ook werd er een exclusieve begraafplaats voor overleden Paters van het H. Hart ingericht.
Als noviciaat bestond het klooster tot 1973, dus 65 jaar. In die periode brachten ruim 1.000 jongelui er hun vormingsjaar in Asten door. Later trokken zij naar de missielanden als Congo en Cameroen in Afrika: Argentinië, Chili en Brazilië in Zuid Amerika en naar Indonesië in Azië. Of ze werkten in Europese landen als Finland, Engeland en Duitsland.
Velen bleven in Nederland, waar ze actief waren in het onderwijs, sociaal werk, pastoraal werk (gezins- en jeugdwerk), in de grote steden, kinderbescherming, clubhuiswerk op woonwagenkampen, pastoraal werk in gevangenissen en verzorgingshuizen. Aldus gaven zij op velerlei wijze vorm aan de idealen van Pater Dehon, de stichter van de congregatie.
Toen er in de jaren 1960-1970 een crisis kwam in het kerkelijke leven en het aantal roepingen sterk terugliep, werd het noviciaat in Asten overbodig. Rond 1973 werd het daarom omgebouwd tot een kloosterverzorgingshuis.
Na vele jaren elders hun beste krachten te hebben gegeven, hier of in de missie, kwamen de paters er weer samen in hun gezamenlijk tehuis. Enkele paters bleven nog actief in omringende parochies. De congregatie hield het klooster in gebruik tot 2018. In dat jaar vertrokken de laatste diehards naar het Missiehuis in Teteringen, waar gepensioneerde

paters en zusters van diverse congregaties in alle rust oud konden worden.
Om voor de genoten gastvrijheid 'iets terug te doen voor Asten' werd het Paterslooster voor een zeer schappelijke prijs verkocht. De nieuwe eigenaar werd een initiatiefgroep, die het pand wilde

De paters Van Langen en Schellens bij de later geruimde graven

herontwikkelen tot een gemeenschapshuis, dat zowel De Klepel in de Kerkstraat als De Beiaard aan de Lienderweg kon vervangen. Na doorrekening ging dat plan niet door en koos de gemeenteraad voor de bouw van het geheel nieuwe gemeenschapshuis 't Kwartier aan de Kerkstraat. Vanuit de wens om in de dorpskern een karakteristiek gebouw zinvol te hergebruiken was dat een bittere pil.

Pater Rein van Langen in de prachtige gangen van het Paterslooster

Vervolgens nam de Stichting Kloostergedachte het leegstaande klooster over om het te verbouwen tot zeventien luxe koopappartementen. Voor die herontwikkeling moest ook de exclusieve begraafplaats worden geruimd. Dat gebeurde in 2022. De stichting zegde toe de tuin en de kapel van het klooster te reserveren voor algemeen gebruik. Na jaren passen en meten bleek ook dat plan te duur; er werden slechts zes gegadigden gevonden voor de pittig geprijsde nog te realiseren appartementen.

De Stichting Kloostergedachte blies daarop haar plannen af en verkocht het onroerend goed in het voorjaar 2025 door aan de Lieropse belegger en ontwikkelaar Claver Real Estate van Willem Claassens en Patrick Verbakel. De nieuwe eigenaren zeiden mogelijkheden te zien voor een herontwikkeling tot kleinere appartementen voor jongeren, senioren en/of zorg en spraken de intentie uit om park en kloostertuin te reserveren als ontmoetingsruimte voor het dorp.

Claver Real Estate, dat op basis van ruime ervaring een eigen kijk zegt te hebben op transformatie en herontwikkeling, zocht en vond voor het Paterslooster een partner in OWN Projects in Tilburg, een ontwikkelaar die in het hele land diverse grote projecten heeft gerealiseerd (o.m. in Tilburg, Nijmegen, Eindhoven en Utrecht). De herontwikkeling van het Paterslooster - dat intussen tot droefenis en ergernis van velen alweer acht jaar leeg staat te verkommeren - staat nu op de rol voor 2027. Of er na al die jaren nog iets overblijft van het royale gebaar van de paters – 'Wij willen iets terugdoen voor Asten' – moet worden afgewacht.

Bronnen: *J. Smits, Vademecum van religieuzen en hun kloosters in Noord-Brabant, Alphen aan de Maas, 2010; www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/heilig-hartklooster-in-asten; www.ed.nl; www.claverrealestate.nl; www.own-projects.nl*

foto van 1910-1911 leerlingen van 't Noviciaat

SPONSORS VAN HEEMKUNDEKRING DE VONDER

Alphega Apotheek Asten, Floralaan 28, 5721 CV Aten
BAA, Julianastraat 2, 5721 GL Asten
Bij Guus, Wilhelminaplein 26, 5711 EL Someren
Bij Willem, Burgemeester Wijnenstraat 15, 5721 AG Asten
Driessen Advies & Beheer, Witvrouwenbergweg 12, 5711 CN Someren
Expert Asten, Burg.Ruttenplein 1, 5721 PX Asten
Geboeders van Eijk, Hoogveld 8, 5721 WS Asten
GreenValley Resort BV, Gezandebaan 46a, 5725 TN Asten
HBtraining BV, Koningsplein 8, 5721 GJ Asten
Van den Heuvel Autoschade, Ommelseweg 46, 5721 WV ASTEN
Holdingmaatschappij Relijn B.V., Broekstraat 4, 5711 CT Someren
Installatietechniek van Eersel B.V., Ommelseweg 57, 5721 WT Asten
Koninklijke Eijsbouts BV, Driehoekstraat 3, 5721 AA Asten
Luke van Leeuwen BV, Prins Bernardstraat 69, 5721 GB Asten
Meeuws-Verspeek Uitvaartverzorging BV, Acaciaweg 26, 5711 CM Someren
MIDAS Winkelcentrum, Markt 10, 5721 GE Asten
Notariskantoor Karolina Meems, Witvrouwenbergweg 8a, 5711 CN Someren
P. van der Zanden, Jan vd Diesdunckstraat 17, 5721 VN Asten
PLUS Erik Gorissen, Burg. Ruttenplein 4, 5721 DX Asten
Corry Rongen-Cuppen, Koningsplein 1 f, 5721 GJ Asten
Spar Maas Heusden, Vorstermansplein 4, 5725 AM Asten-Heusden
STRK Architecture & Interior Design, Parkstraat 23a, 5671 CD Nuenen
Van Golstein Brouwers B.V., Tuinstraat 18, 5721 ZZ Asten
Vlemmix Aanhangwagens BV, Florapark 3, 5721 VH Asten

Vrienden van Heemkundevereniging de Vonder

A.H. Verberne Holding B.V., van den Eijndelaan 60, 5712 BR Someren-Eind
Beblo Arrangementen B.V., Florapark 28, 5721 VH Asten
Dakbedekkingsbedrijf Joan Meeuws, Kommerstraat 38, 5712 XV Someren
Deska Kantoormeubelen & Supplies, Florapark 37, 5721 VH Asten
ETB Willem Bos, Trasweg 5, 5712 BB Someren-Eind
F. Leenen Someren Beheer B.V., Dr Eijnattenlaan 28, 5711 AW Someren
Geven Beheer B.V., Wilhelminastraat 44, 5721 KK Asten
Harrie Welten, Kuilvenweg 8, 5712 GX Someren
Hotel Centraal, Wilhelminaplein 3, 5711 EK Someren
Isobouw Systems B.V., Kanaalstraat 107, 5711 EG Someren
Larco Foods B.V., Industrielaan 10, 5711 CX Someren
Leenen Steengoed B.V., Vaarselstraat 34, 5711 RE Someren
Van der Putten fysiotherapie-psychologie, Dorpsstraat 25a, 5711 GL Someren
Tuincentrum Wijnen VOF, Hazeldonk 12, 5721 TA Asten
Verbugt IT, Zagershof 1, 5721 HX Asten
Wijnen Bouw en Service, Dorser 2, 5711 LE Someren